

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Een deel van de kas van A.F.H. Buining †

Foto: E. Zavadil

ISSN 0039 - 4467

60ste JAARGANG
No. 5
MEI 1981

Bij de 5e sterfdag van A. F. H. Buining

E. ZAVADIL

In 1974 had ik het grote geluk een bezoek te kunnen en mogen brengen aan de heer Buining, met wie ik enkele jaren tevoren kennis had gemaakt tijdens een bezoek van hem en zijn vrouw aan Tsjecho-Slowakije. Ik heb het werkelijk als een eer beschouwd dat ik op mijn verzoek hem te mogen bezoeken in het verre Leusden een bevredigend antwoord ontving. De heer Buining had zich reeds lang een warm plaatsje in de harten van de Tsjechen veroverd, omdat hij een van de weinigen was, met wie onze landgenoot Ivan Vojtech Frič een zeer levendige band onderhield en die hem in moeilijke tijden niet in de steek liet.

Inmiddels zijn er sinds zijn heengaan alweer 5 jaren verstreken en toch staat hij in de geest nog voor mij als op de eerste dag toen wij elkaar ontmoeten. Op botanisch gebied heeft hij tijdens zijn leven een reeks van schitterende mijlpalen opgericht. Zijn omgang met de mensen die hem omringden en zijn daden lieten niet na een diepe indruk te maken.

In zijn werkkamer kon men zien hoe grondig hij te werk ging. In vele glazen had hij een massa planten geprepareerd en pijnlijk nauwkeurig alles van naam en vindplaats voorzien. Bij elke plant kon men ook een kleine hoeveelheid van de erbij horende zaden aantreffen. In een vrij grote stalen kast bevond zich een massa foto's in kleur van zijn reizen naar de vindplaatsen. Ik kan slechts een schatting maken van het aantal foto's maar het waren er zeker enkele duizenden. De kwaliteit van deze opnamen was uitstekend, een uitermate geschikt materiaal voor illustraties. Een rijk archief stond er vlak bij.

Twee dagen kreeg ik de gelegenheid om zijn huis, werkkamer en kas te bewonderen. Wat mij echter in het bijzonder frappeerde, was zijn liefde voor muziek, niet alleen klassieke muziek, maar ook de folkloristische muziek van de inheemse bevolking in de bezochte gebieden. In zijn cassetten- en platenarchief trof ik talloze waardevolle opnamen uit Zuid-Amerika aan. Ik ontdekte zelfs, dat hij een draagbaar bandopnameapparaat gebruikte om ook in de open lucht originele opnamen te maken. Door dit alles werd voor mij bevestigd, dat zijn werk tot in de kleinste details heel nauwkeurig doordacht was. Omdat ik zelf veel bandopnamen maak kan ik zijn werk zeer hoog aanslaan.

Het titelbeeld laat het middengedeelte van de kas zien met warmte minnende planten zoals *Pilocerei*, *Buiningia brevicylindrica* en andere Brazilianen.

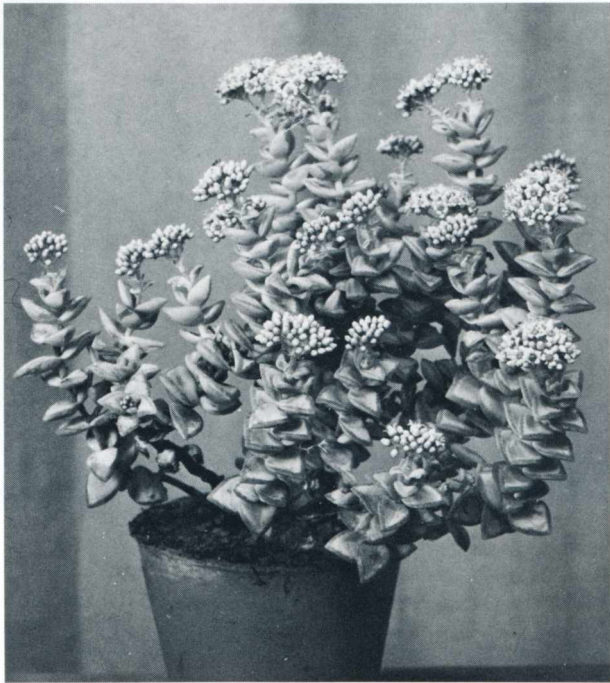
Het grootste gedeelte van dit unieke studiemateriaal aan planten is overgebracht naar het Amstelpark in Amsterdam, waar het verzorgd wordt door de voormalige medewerker A. Brederoo. Een ander gedeelte heeft A. Buining nog tijdens zijn leven in handen gegeven aan zijn medewerkers L. Diers en J. Theunissen met de bedoeling dat deze planten behouden en bestudeerd zouden worden. Nederland mag terecht trots zijn op deze pionier, die zichzelf, om met de Romein Horatius te spreken, in zijn werk over de *Disco-cactussen* "een monument duurzamer dan brons" heeft opgericht.

De Crassula's van onze collecties 19

B.K. BOOM †

Crassula brevifolia, C. commutata, C. marnierana, C. rupestris

Een van de meest voorkomende Crassula-soorten is ongetwijfeld **C. rupestris**. Over de identiteit van deze soort bestaat gelukkig weinig twijfel, reeds THUNBERG (1778) gaf er een uitvoerige beschrijving van. Het zijn dwergstruikjes, in de natuur worden ze hoogstens 50 cm; ze zijn sterk vertakt en vormen, althans in cultuur mooie, omgekeerd driehoekige planten. De bladen zijn eirond tot driehoekig, omstreeks 1-1½ cm lang en breed.

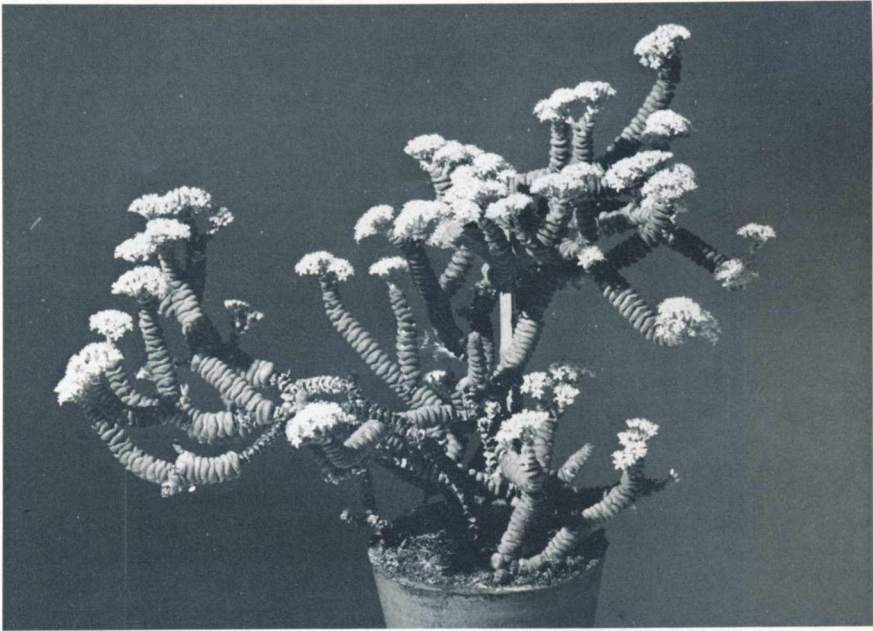
Crassula rupestris

Een goed en gemakkelijk kenmerk is, dat de overstaande bladen aan de voet met elkaar vergroeid zijn, maar dan wel over een betrekkelijk kleine afstand n.l. hoogstens de helft, meestal veel minder. Wel moet worden opgemerkt, dat de struikjes in de natuur zeer variabel zijn en dat is in onze verzamelingen ook wel te merken; vooral in de bladvorm vindt men een grote variatie. De bloemen zitten in tuilen, dus in schermvormige pluimen en hebben een roze vaak ook witte kleur.

Het is mogelijk dat er verwarring optreedt met bepaalde vormen van *C. perforata*; die behoren een bloeiwijze te hebben, die bestaat uit verscheidene etages, maar soms is er maar één en dan kan die bedriegelijk veel op die

van *C. rupestris* gelijken, vooral ook omdat daar de overstaande bladen tevens vergroeid zijn. Maar daar brengen de schutbladen geheel onder aan de bloeiwijze uitkomst: bij *C. rupestris* zijn die langer dan 3 mm en afstaand, die bij *C. perforata* zijn korter en aanliggend, dus min of meer opstaand.

Een soort, die veel op *C. rupestris* gelijkt is **C. marnierana** Huber & Jacobsen (1952). Deze merkwaardige soort werd pas omstreeks 1948 door HERRE,

Crassula marnierana x *C. rupestris*; fraaie, schilderachtige plant

toen curator van de Botanische tuin van Stellenbosch gevonden; hij zond de plant naar Mrs. Higgins en later naar Kew Gardens, waarbij het etiket verloren ging, waardoor men omtrent de vindplaats in het duister tastte. Deze soort lijkt heel veel op *C. rupestris*, maar heeft zeer dichtopeenstaande bladen, zo zelfs, dat de stengel niet zichtbaar is. Bovendien zijn de overstaande bladen aan de voet voor meer dan de helft vergroeid, zo zelfs dat de bladparen vrijwel rond zijn. Men heeft deze planten later in de natuur teruggevonden, maar nog in onvoldoende mate om de gehele variatie te kennen. TOELKEN neemt deze als ondersoort van *C. rupestris* en noemt hem dus *C. rupestris* ssp. *marnierana* (Huber & Jac.) Toelk. Vermoedelijk heeft hij wel gelijk, maar uit praktische overwegingen wil ik hem liever als soort handhaven. *C. marnierana* hybridiseert gemakkelijk met verwante soorten; bastaardering met *C. rupestris* levert schilderachtige planten op, wat onregelmatig van groei, waardoor ze voor de handel niet geschikt zijn. Eén ervan is in Amerika beschreven als cv 'Jade Necklace', die fors groeit en waarbij de bladparen niet zo dicht opeen zitten; de bladen zijn groen en rood gerand. De cv. 'Klein Duimpje' ('Tom Thumb') is ontstaan uit de hybridisatie *C. brevifolia* x

Crassula brevifolia, direct te herkennen aan de gemakkelijk afbrekende stengeltoppen; meestal valt er het bovenste bladpaar af

C. marnierana; die kruising leverde een grote variatie op, waaruit wij er één selecteerden. Het is een compact plantje, heel geschikt voor massacultuur; het wordt niet hoger dan 10 cm. De bladparen staan dichtopeen, de bladen zijn vrij kort, uitstaand en heldergroen. Beide vormen ontstonden te Wageningen in 1957.

Een derde algemeen bekende soort is **C. brevifolia** Harv. (1850), een van de fraaiste struikvormige *Crassula*'s. Deze is dadelijk te herkennen aan de afstaande, klompvormige bladen; op doorsnede zijn ze driehoekig en de achterkant is aan de top zodanig naar voren gebogen, dat de eigenlijke bladtop aan de bovenkant van de bladen lijkt te zitten. Die bladen zijn mooi groen, donkergroen gepunt en vaak roodgerand; de overstaande bladen zijn aan de voet niet vergroeid. Een bruikbaar kenmerk is het feit, dat de allerbovenste stengeltoppen zeer gemakkelijk afbreken.

In winter en voorjaar verschijnen de bloeituiten met fraai roze bloemen. In de natuur is deze soort nogal variabel, maar ik heb de indruk, dat er maar één kloon in cultuur is. Een soort, die erop lijkt is **C. commutata** Friedr. (1967), die vroeger ook wel onder de naam *C. brevifolia* in cultuur geweest schijnt te zijn. Deze soort, door TOELKEN als een ondersoort van *C. rupestris* opgevat, lijkt op *C. brevifolia*, maar de bladen zijn veel kleiner n.l. ten hoogste 1 cm lang en maar 3-4 mm breed. Voor zover mij bekend komt deze soort bij ons niet in de collecties voor.

Hiermede ben ik aan het einde gekomen van het eerste deel van de artikelenreeks; het ging hierbij voornamelijk over de beschrijvingen en de benaming van een aantal *Crassula*-soorten. Ongetwijfeld zal menigeen gemerkt hebben, dat er nog heel wat, ook algemeen bekende soorten zijn overgeslagen; welnu, dat waren er, waarbij geen benamingsmoeilijkheden voorkomen.

Nu volgt nog een paar artikelen, waarin twee tabellen worden gegeven, waar-

Crassula cv. 'Klein Duimpje' ('Tom Thumb'), van rechts naar links: een stekling na één jaar, na twee jaar en na drie jaar, mooie plant voor massacultuur

mede een groot aantal soorten, variëteiten en cultuurvariëteiten, gedetermineerd kunnen worden; het overgrote merendeel van de *Crassula*'s die bij ons ergens in cultuur zijn, kan daarmee worden benaamd.

Voor hen, die niet gewend zijn te werken met determinatietabellen diene het volgende: ieder nummer bestaat uit twee (een enkele keer ook uit drie) tegenstellingen, waaruit gekozen moet worden. Heeft men gekozen (waarbij dus de plant goed bekeken moet worden) dan gaat men op dezelfde wijze verder onder het nummer, dat achter het gekozen kenmerk staat. Doet men dit telkens weer en maakt men geen fouten, dan komt men uit op de plant, waarvan men de naam wil weten.

Nu lijkt dit aldus beschreven erg eenvoudig, in de praktijk is en blijft het determineren een moeilijke bezigheid: vaak weet men niet te kiezen, doordat men niet begrijpt wat er wordt gevraagd en het enige wat men kan doen om het determineren te leren, is het vaak te doen en te beginnen met planten, waarvan men de naam kent, dan raakt men vertrouwd met dit werkje. Het is natuurlijk ook mogelijk, dat de tabel niet klopt en in dat geval zou ik gaarne op de hoogte worden gesteld, zodat eventuele fouten kunnen worden opgeheven. Verder nog dit: de correcte namen zijn vet gezet, de synoniemen cursief. Bij de beschrijving van de soorten heb ik me beperkt tot die kenmerken, die voor de onderscheiding met andere soorten van belang zijn. Er zijn nogal wat afkortingen gebruikt: wt, vj, zm, nj verwijzen naar het jaargetijde van de bloei: winter, voorjaar, zomer, najaar. Wat de herkomst aangaat: Kp = Kaaprovincie, Les. = Lesotho, Ovs. = Oranje Vrijstaat, Nt. = Natal, Tr. = Transvaal, Zw = Zwasieland, ZWA = Zuidwest Afrika (Namibië).

Gegevens omtrent de introductie in de cultuur zijn opgegeven voor zover ik daarvan betrouwbare opgaven heb gevonden; daarbij betekent: intr. = geïntroduceerd in cultuur, cult. = bij gebrek aan gegevens omtrent de datum van invoer het jaar waarin de betreffende plant voor het eerst in de literatuur als cultuur-

plant is gevonden. Achter het jaartal staan afkortingen van de namen van de landen, waarheen de planten werden ingevoerd of (achter cult.) de landen, waarin de plant als cultuurplant werd aangegeven. Daar is: N. = Nederland, B. = België, D. = Duitsland, E. = Engeland, F. = Frankrijk, ZA = Zuid Afrika. Tenslotte nog de opmerking, dat de tabel geheel kunstmatig is; verwante soorten staan wel vaak dicht bij elkaar, maar in vele gevallen is dit niet zo. Wie iets wil weten van de onderlinge verwantschap moet dat maar in de literatuur opzoeken. De twee meest belangrijke werken zijn:

S. Schonland, Materials for a critical revision of Crassulaceae, in Trans. Royal Society of S. Africa **17**: 151-293 (1929).

H. R. Tölken, A revision of the genus *Crassula* in Southern Africa, in Contr. from the Bolus Herbarium no **8**: 1-595 (1977).

Een zaaitest met zaailingen gekweekt uit zaad van *C. marnierana*, die vlak naast *C. brevifolia* en *C. rupestris* stond; de variatie is mooi te zien

Hoevestein 298, Wageningen

(wordt vervolgd)

Wat denkt U van... (XXIII)

Mammillaria baumii Böd.

TH.M.W. NEUTELINGS

Dit is een aantrekkelijk cactusplantje, niet alleen vanwege het fraai bedoornde uiterlijk, maar ook wegens de grote, prachtig gevormde bloemen dat het kan

Mammillaria baumii

Foto's van de schrijver

Mamm. baumii: een bloemknop staande tussen de tuberkels werkt zich geleidelijk aan naar buiten

De bloem in close-up. De meeldraden staan dicht op elkaar rond de stijl gevlochten, een kenmerk van alle soorten uit het ondergeslacht *Dolichothele*

voortbrengen. Deze *Mammillaria* is ondergebracht in het ondergeslacht *Dolichothele*. Sommige schrijvers hebben destijds daarvan een apart geslacht gemaakt, zodat men ook de naam *Dolichothele baumii* (Böd.) Backbg. tegenkomt.

Mijn exemplaren zaaide ik in 1975 en als ik mij beperk tot het grootste exemplaar, dan bedragen de afmetingen ervan 4½ cm hoog en 4 cm in doorsnee. De kleur van het plantelichaam is matglanzend groen en het bestaat uit 13 ribben, enigermate spiraalsgewijs verlopend, opgelost in vrij zachte tuberkels die ongeveer 8 mm lang zijn. De axillen (= oksels) tussen de tuberkels zijn kaal. De areolen op de tuberkels bevatten witte wol, die op oudere leeftijd wat lichtbruinig wordt. De middendoorns, 5 tot 6 in aantal, zijn erg dun en flauw geelwit, met een lichtbruine voet. De lengte ervan is vrij variabel, van 4 tot ruim 10 mm. In de literatuur wordt zelfs gewag gemaakt van een maximale lengte van 18 mm, maar een dergelijke lengte heb ik tot dusver (nog) niet mogen vaststellen. De randdoorns, 25 en meer per areool zijn sneeuwwit en soms meer dan 20 mm lang. Ze zijn haardun. Een ander exemplaar heeft zulke dunne randdoorns, dat ze bijna niet meer te onderscheiden zijn, omdat ze bij elkaar als het ware één kluwen wol vormen, tezamen met de wol van het areool zelf.

In het onderhoud is dit plantje beslist niet moeilijk. In de kas gehouden mag het 's winters beslist geen water toegediend krijgen. Een overwinterings-temperatuur van 2 - 8° C geeft geen aanleiding tot problemen. Tijdens de groeitijd verlangt het veel licht, maar houdt het niet van felle zon, vooral tijdens de middaguren. En dat geldt ook voor de kweek ervan op de vensterbank. Immers in de vrije natuur groeit het onder struiken, in de staat Tamaulipas, Mexico. Het houdt liever van een wat dieper potje, zodat de penvormige hoofdwortels wat ruimer baan hebben.

De bloem is erg groot in vergelijking met de omvang van het plantje. De

eerste bloem kreeg ik in juni 1978, dus 3 jaar na het zaaien zelf. De hoogte van de bloem is ongeveer 25 mm en de doorsnede ca 30 mm. De bloem heeft een wat trechterachtige vorm. De kleur is lichtcrèmig wit. De witte meeldraden met de eigele helmhokjes staan stijf op elkaar rondom de stijl gedrapeerd, hetgeen kenmerkend is voor alle grootbloemige Dolichotheles. De stempel is gelig wit. In de literatuur kom ik overal tegen dat de bloemkleur donker geel tot diep zwavelgeel behoort te zijn. Maar daarover maak ik mij niet al teveel zorgen. Want kleurverschillen binnen één soort zelf is een verschijnsel, dat zich bij verschillende soorten cactussen vaker voordoet. Ja, bovendien kan de tint van de bloemen van dezelfde plant per bloeiseizoen afwijkend zijn.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

Rectificatie

Vele lezers zullen opgemerkt hebben dat op de titelpagina van het aprilnummer een drukfout stond; 1980 moest natuurlijk zijn 1981!

In Memoriam F. H. A. Jansen

Op 7 maart 1981 is overleden de heer F. Jansen, cactuskweker te Den Haag, in de ouderdom van 84 jaar. Ja, we weten allen dat dat eens moet gebeuren maar bij een man zoals Jansen dacht je er niet zo bij na. Het leek of de tijd aan hem voorbijging, het bleef een robuste kerel en z'n geest was nog geweldig goed. Een begenadigde levenskunstenaar met gezonde humor en een geweldige interesse voor de schepping. Een man die rustig zijn weg ging en niet meedeed aan allerlei twisterijtjes over namen e.d. Doorgaans kwam hij ieder jaar op „visite” en dan genoten we gezamenlijk en ik herinner me nog dat we eens bij de Conophytums stonden en hij zei: „Daar staan we nu, twee grote kerels, te staren naar wat groene erwtes, maar wat is die schepping toch groots!” Jansen was een prima vakman en ja een mensenleven cactuskweker kun je zeggen. Hij is het altijd in overgave gebleven en als je hem een nieuw plantje toonde of meegaf was hij intens blij. Als jongetje bestelde ik al plantjes bij Jansen, dus een relatie van zo'n 50 jaren.

Als hij een dag bij ons kwam kijken, gereden door de kinderen, probeerde hij altijd langs de Linge naar vriend v. Donkelaar te rijden want dat landschap boeide hem zeer!

Het is een groot voorrecht zo lang gezond, vitaal en geïnteresseerd te blijven. Hij is even rustig gestorven als hij leefde, gezond en wel ingeslapen!

Met hem is weer een stuk cactushistorie verleden tijd!

A.N. Bulthuis, *Groenewoudseweg 14, 3945 ZG Cothen*

F.H.A. Jansen †

foto Th. Neutelings

De bestuiving der *Asclepiadaceae*, in het bijzonder der *Stapeliae* (Slot)

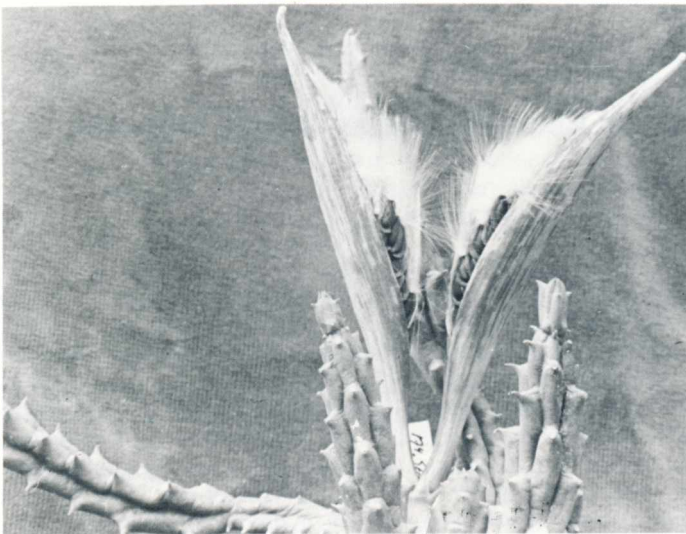
WIM MANDERS

Vliegen - van hele kleine tot die in het formaat van onze kamervliegen - zijn de bestuivers der *Asclepiadaceae*. Vogel (1960) toonde aan, dat de bestuiver van soort tot soort verschilt. Gelokt door de kleuren en de aasgeur der bloemen strijken de vliegen erop neer en slepen weldra met één of meer paren pollinia rond. De haren van keel of poten komen terecht in de nauwe spleet van de translator en zo trekt de vlieg de pollinia uit hun kassen. Aan de binnenkant vertoont het pollinium een roede-vormige verhoging: de kam. Tijdens de omzwervingen van de vlieg op de bloem nu is de kans groot, dat deze kam in de (open) geleide-rails gehaakt wordt. Is zo'n kam nu in de geleide-rails getrokken,

dan bestaat de kans dat er een bestuiving heeft plaatsgevonden. In de natuur is de mogelijkheid op bestuiving groter dan in onze kollekties. Allereerst zijn in onze regio de typische bestuivers niet aanwezig, bovendien bloeien hier de planten niet zo rijkelijk. In onze kollekties is de kans op hybridisering groot: een groot aantal verschillende soorten dicht bij elkaar en de aanwezigheid van "niet soort gebonden" vliegen.

Kunstmatige bestuiving is in een aantal gevallen zeer wel mogelijk en is - na enige oefening - niet eens zo moeilijk. De schrijver gebruikt hiervoor een "Euromex"-stereomicroscoop ($\times 20$) en wat kleinere instrumenten: een horloge-

*Caralluma
dummeri:*
doorgesneden
bloem

*Stapelia
mutabilis:*
open gesprongen
zaaddoos

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Rubingh, Valeriaanstraat 193, 3765 EN Soest.

Vice-voorzitter: M.M.M. Jamin, Lucas Gasselstraat 52, 5246 CG Rosmalen.

Secretaris: C.A.L. Bercht, Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

2e Secretaresse: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel.: 08389-7551.

Penningmeester: G.W. Leive, Prof. F. Andreaalaan 93, 3741 EK Baarn. Tel.: 02154-15645. Girorek. 680596 t.n.v. Succulenta te Baarn, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Baarn. Voor België: rek. no. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Baarn.

Alg. Bestuurslid: J.H. Vostermans, Schoolweg 55, 5916 PK Venlo.

Alg. Bestuurslid: F. Maessen, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

LEDENADMINISTRATIE:

Administrateur: P. Dekker, St. Pieterstraat 27, 4331 ET Middelburg. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap, tevens propagandafolders. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-- , voor leden in België Bfrs. 530,-- en voor leden elders wonende f 40,--. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 115.

MAANDBLAD

Redacteur: J.H. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.

2e Redacteur: Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Verenigingsnieuws: C.A.L. Bercht. Sluitingsdatum: 15e v.d. maand voor het verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: Mevr. J.M. Smit-Reesink. Sluitingsdatum: 15e van de maand voor het verschijnen.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN:

Buiningfonds: A. de Graaf, Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Catalogus f 1,50 te bestellen op girorek. 1345616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfond: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda. Tel.: 076-875076.

Ruilen z. Huilen: H. Leusink, Griftweg 15, 6745 XD Ede, post De Klomp. Tel.: 08387-1794.

Succulentarium: W. Ruysch: aanmelden voor bezoek: de heer Ruysch. Tel.: 08370-19123, toestel 327, of I.V.T. t.a.v. W. Ruysch, Mansholtlaan 15, 6708 PA Wageningen.

Oude nummers Succulenta: H.B. Hooghiemstra, Reyerdijk 115, 3079 NC Rotterdam.

HET BOEK "DISCOCACTUS" DOOR A.F.H. BUINING

Het boek omvat 224 pagina's met 60 kleurenfoto's, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee sleutels tot de soorten. Te bestellen door storting van f 30,-- op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds, Rosmalen, onder vermelding van "Discoboek".

De prijs van de Duitse versie is f 35,-- (für Deutschland DM 35,--); de Engelse versie kost eveneens f 35,-- (for Great Britain £ 7,--).

BEWAARBANDEN, HANDLEIDINGEN EN VERENIGINGSSPELDJES

Bewaarbanden voor 1 jaargang à f 16,-- (f 13,-- bij bestelling van 10 of meer, of zonder portokosten).

Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten is uitverkocht. Een geheel herziene versie verschijnt herfst 1981.

Verenigingspeldjes, in broche-vorm of als steekspeld à f 4,--; bij bestelling van 20 of meer f 3,50 per stuk.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het betreffende bedrag op girorek. 3742400 van Succulenta, afd. Verkoop, Venlo, met vermelding van de bestelde artikelen. (Tel.: 077-18627, Hr. Vostermans).

In Memoriam

F.H.A. JANSEN

Op zaterdag 7 maart 1981 overleed op 84-jarige leeftijd de heer F.H.A. Jansen. Behalve, dat hij de oudste cactuskweker van Nederland was, was hij ook een van de oudste leden van Succulenta.

Ik denk wel, dat de meesten van ons zijn kwekerij aan de Leyweg in Den Haag wel kenden. Een grote kas achter in de tuin, vol met verrassingen; vooral bovenin stonden altijd bakken met zeldzaamheden, of moeilijk uit te zaaien soorten.

't Begon allemaal toen hij zo'n 14 jaar oud was. Zijn vader had een bloemen- en plantenwinkel aan de Koningin Emmakade en in deze winkel zette hij op een keer een paar cactusjes neer, die al gauw verkocht waren. In de kwekerij, toen nog aan de Laan van Meerdervoort, vlak bij de Suezkade, begon hij toen meer cactussen te kweken en dit was de start van de later alom bekende kwekerij, welke in 1928 verhuisde naar de huidige plek aan de Leyweg.

Weet U, dat bij hem in de kas een groot deel van de plaatjes geschilderd zijn voor de Verkade-albums Cactussen en Vetplanten?

Behalve het kweken van Succulenten had de heer Jansen nog andere hobby's.

Uren kon hij wandelen in het duingebied van de Kijfhoek en de Bierlap en verdere omgeving. Als jongen zag hij er helemaal niet tegenop om van huis naar zijn grootmoeder in Wassenaar te wandelen en dan via strand en duinen weer terug. Nog tot voor kort maakte hij regelmatig wandelingen van een uur of 3 met zijn kinderen. Hij was een enthousiast natuurliefhebber, die in het duingebied precies de plekjes wist te vinden, waar nog zeldzame wilde planten groeiden.

Een andere hobby van hem was het occuleren van rozen. Wat mij met een occuleermes dikwijls nog mislukte, lukte hem wel, maar dan met een roestig stukje scheermes. In zijn tuin staat een kleine verzameling rozen, allemaal op stam. Wanneer hij een boeket rozen kreeg, gebeurde het wel, dat hij deze dezelfde dag nog op stam zette.

Veel bezoekers uit het buitenland, ook veel prominenten, zijn bij hem op de kwekerij geweest. Een van de hoogtepunten was het bezoek van de leden van het IOS-congres, toen dit in 1957 in Den Haag plaats vond.

Wij hebben in de heer Jansen een fijn, integer mens verloren. Ik beschouw het als een groot voorrecht hem gekend te hebben.

Namens alle leden van Succulenta, condoleer ik zijn familie met dit verlies. Hij laat bij ons een grote leegte achter.

B.M. Schomper,
Scheveningsebos 10,
2716 HT Zoetermeer

WERKGROEP ASCLEPIADACEAE NEDERLAND (WAN)

Verslag van de bijeenkomst op zondag 15 maart in Grubbenvorst.

De dag begon met koffiedrinken en kas bekijken bij Cor van de Wouw. Hierna het "officiële" gedeelte, waarvoor een zaaltje beschikbaar was. Er werd een praatje over de naamgeving van hybriden gehouden, wat aanleiding gaf tot een geanimeerde discussie waaraan een groot gedeelte van de $\pm$ 25 aanwezigen deelnam. 's Middags hield Cor een praatje over Stapelia's, hun indeling volgens White & Sloane en vertoonde daar een fraaie serie dia's bij.

In de loop van de dag kwam men stapsgewijs tot wat eigenlijk het belangrijkste doel van de bijeenkomst was. Omdat nl. in deze werkgroep nog wat weinig "gewerkt" werd, leek het nuttig, om tot een verdeling in subgroepjes te komen, die ieder een bepaald onderwerp bij de kop zullen nemen. Een goed hulpmiddel hierbij was de enquête die door een vrij groot aantal ($\pm$ 20) was ingevuld.

Er is een aantal subgroepjes gevormd, waarbij steeds één persoon coördinator is. Hieronder worden deze groepjes opgesomd, met het aantal mensen dat al meedoet tussen haakjes, en de naam van de coördinator erachter.

Literatuur (4) Aat van Uijen (adres zie onder).

Natuurbescherming (4) ...

Stekken en enten (1) J.N. Hogendoorn, Biezenweg 29, Hagenstein.

Ceropegia, Hoya en Dischidia (3) R. & H. v. Donkelaar, Laantje 1a, Werkendam.

Vertalen (2) A. Kroesen, Kethelweg 21, Vlaardingen.

Groep Noord (6) René Vogelsang (adres zie onder).

Verder gaat het ruilen van planten via Paul de Haan (Puccinistraat 12, Boxtel); de diatheek wordt verzorgd door René Vogelsang.

Als u niet op de bijeenkomst was, en mee wilt draaien in één of meer (evt. nog te vormen) groepjes, kunt u met de coördinatoren contact opnemen, en, als u nog niet eerder aan de WAN meedeed, ook met onze financieel coördinator René Vogelsang. Er wordt nl. een bijdrage van f 10,-- p.p. verwacht om wat kosten te kunnen bestrijden.

Het is de bedoeling dat de deelnemers aan een groepje van tijd tot tijd bijeenkomen of op andere wijze contact houden, om het onderwerp waar ze zich mee bezig houden flink uit te diepen. Er wordt ook verwacht, dat er op gezette tijden door een groepje iets naar buiten wordt gebracht, in de vorm van een geschreven stukje, of van een voordracht voor de leden. Hiervoor wordt door Aat contact gehouden met de coördinatoren. Er wordt naar gestreefd, uiteindelijk de resultaten te bundelen in een boekje of in een serie artikelen in Succulenta of het IAS-blad.

Als u algemene mededelingen voor de andere leden hebt, of ideeën voor nieuwe subgroepjes, of meer inlichtingen wilt hebben, wendt u zich dan tot één van de algemene coördinatoren:

Herman Bühl, Zaanstraat 92, Amsterdam, 020-868040.

Aat van Uijen, Bekkerstraat 137, Utrecht, 030-732313.

René Vogelsang, (ook financieel coördinator, gironummer: 4323807), Koningsspil 16, Sneek, 05150-19382.

U WEET HET TOCH OOK AL?

voor MOOIE en GEZONDE PLANTEN
kunt U terecht bij

Cactuswekerij

"LAKERVELD"

Een waar CACTUSPARADIJS voor de
liefhebber.

Lakerveld 89 - Lexmond
(tussen Lexmond en Meerkerk)

Telefoon: 03474 - 1718

PLANTENHANDEL A. H. Abels.

Grootste gesorteerde zaak in Noord
Holland in cactussen en succulenten.
In- en verkoop.

Singel-Bloemmarkt t/o 494-496.
Amsterdam. Tel.: 020 - 227441.

TUINCENTRUM "ARIZONA"

Gespecialiseerd in cactussen en vetplanten
Grote collectie met veel aparte soorten.

Concurrerende prijzen.

Aalsmeerderweg 93, naast Peugeot-garage
4232 CJ Aalsmeer - Tel. 02977-26133

NIEUW BRIEFPAPIER

De Vereniging heeft nieuw briefpapier met een gewijzigd hoofd laten drukken met daarop aangepaste enveloppen. Ook de instellingen en afdelingen kunnen hiervan gebruik maken. Het wordt U tegen kostprijs plus verzendkosten aangeboden.

100 vel briefpapier   f 7,50
100 enveloppen   f 10,50
100 aktenenveloppen   f 32,50

U kunt ze bestellen bij de secretaris.

EVENEMENTENLIJST

- 23/24 mei : Cactustentoonstelling in het Koninklijk Atheneum te Tiel (België) verzorgd door Grusonia.
26 mei : Ruilbeurs Cactusflora in de Tuinbouwschool, Mechelse Vest te Leuven. Aanvang 19.30 uur.
28/31 mei : Tentoonstelling bij E. van Hoofstadt, Kasteellei 111, Wijnegem, België.
6 juni : Open dag bij Willemsen in Lent.
6/ 8 juni : Cactustentoonstelling te Veldhoven (afd. Eindhoven).
13 juni : Succulentenbeurs te Zwijndrecht (afd. Dordrecht)
27/28 juni : Cactus-expo in de Tuinbouwschool, Mechelse Vest te Leuven.
22 aug. : Succulentenbeurs te Roosendaal.
29 aug. : Succulentenbeurs te Zutphen.
19 sept. : Ruilbeurs van het Noorden te Zuidlaren.

Programma Cactaceae Brugensis

mei : Cactussen op hydro-cultuur door M. Jacobs.

juni : Mijn verzameling door Herr Bludeau.

De vergaderingen vinden plaats op de vierde vrijdag van de maand in Zaal Sconevelde, Briersweg te St. Kruis, Brugge.

Programma Grusonia

12 juni: te Torhout, gespreksronde.

De plaatsen van vergadering zijn:

te Torhout: Parochiezaal Don Bosco, Pastoriestraat

te Tiel: Zaal Vijverhof, Kortrijkstraat.

Programma Leuchtenbergia

22 mei: Waarom en hoe van het enten door E. van Hoofstadt.

De bijeenkomsten vinden plaats in het Dienstencentrum, Schoolstraat, Scilde (België).

Hoya's - Senecio's
Crassula's - Ceropegia's
Prijslijst op aanvraag

Corresp. Eng., Duits

MARIN CACTUS PATCH

61, Granada Drive
Corte Madera/California
94925 USA

Planten en Cactussenhandel

A. VAN ACHTHOVEN & ZN.

Wij bezitten een zeer grote collectie cacteeën. Uniek in Amsterdam!
Regelmatig uitbreiding van ons assortiment.

Singel-Bloemmarkt t/o 528 (Geelvinksteeg), Amsterdam. Tel.: na 18.00 uur 020-101641.

AFDELINGSNIEUWS

Programma afd. Amsterdam

23 mei : Excursie naar België (kwekers en liefhebbers). Vertrek om 8.00 uur vanaf de zuil bij de RAI. Opgave door storting van f 45,- op girorekening 4986957 tnv Succulenten afd. Amsterdam.

19 juni : John de Heer uit Beverwijk laat dia's zien van de Succulentenverzameling in Heidelberg.

De bijeenkomsten beginnen om 20.00 uur en ze worden gehouden in het zaaltje naast de Prinsessekerk, van Hallstraat 164. Voor meer inlichtingen over de afdeling en zijn activiteiten kunt U contact opnemen met het secretariaat, F. Triep, 1e Oosterparkstraat 136 I, 1091 HH Amsterdam, tel. 020-655148.

Afdeling Den Helder en Omstreken

13 juni : Kasbezoek bij enkele leden in Den Helder.

Programma afdeling Utrecht.

15 juni : Discussieavond o.l.v. Lies Muller.

De bijeenkomsten zijn elke 2e maandag van de maand in Utrecht. Inlichtingen bij H. van Dijk, Dr. Brevéestraat 61, 3981 CG Bunnik. Tel.: 03405-3607.

Programma afdeling Zwolle

21 mei : Heer Veerman van Vemakas spreekt over kassenbouw en inrichting. Inlichtingen: Mevr. den Hollander-Huang, Waver 13, 8032 AS Zwolle.

Programma afdeling IJsselstreek

29 mei : te Goor: De heer Ruysch uit Bennekom over het Succulentarium te Wageningen. Tevens zal hij hierover dia's vertonen.

19 juni : te Apeldoorn: Onderlinge ruil- en praatavond bij de heer Kolmas te Apeldoorn.

29 augustus : te Zutphen: Ruilbeurs van het Oosten.

25 september : te Goor: Onderlinge ruil- en praatavond.

30 oktober : te Zutphen: De heer de Looze uit Heerde vertelt aan de hand van dia's over liefhebberij in Engeland.

27 november : te Goor: Praatavond d.m.v. discussiegroepen, begeleidt door de heer de Bruyn uit Almelo. Beoordeling zaaiewedstrijd.

18 december : te Zutphen: Algemene Vergadering.

Programma afdeling Groningen

13 juni : niet bekend

25 juni : Wandeling door de Hortus olv de heer Verloop

10 september : Lezing door de heer Rubingh over zijn reis naar Mexico. Plaats: Nieuwe Doelen te Appingedam, aanvang 19.30 uur.

8 oktober : Lezing door de heer Braamhaar over zijn reis naar Equador. Plaats en tijd als op 10 september.

VULKAN® LAVA zand / korrel

Een neutraal teeltsubstraat, ook zeer geschikt voor grondverbetering.
Vraag documentatie.

rook krimpen

Gebr. Rook BV
Postbus 9, 2920 AA Krimpen a/d IJssel
telefoon 01807 - 13044, telex 22361

Programma afdeling Dordrecht & Omstreken

- 4 juni : Terminologie in onze hobby (vervolg op de inleiding van nov.'80).
2 juli : Dia's over verzamelingen in Engeland door de heer Klaasse.
6 augustus : Geen officiële vergadering, iedereen is welkom i.d. kas van de heer Kooijman in Zwijndrecht.
3 september : Onderlinge ruilbeurs.
1 oktober : Lezing over cactussen (spreker wordt later bekend gemaakt).
5 november : Quiz te verzorgen door de heer van Kaam.
3 december : Jaarafsluiting.

Attentie: met ingang van februari is de aanvang van de vergaderingen bepaald op 19.30 u.

Programma afdeling Zaanstreek

- 22 mei : ruilavond en uitslag fotowedstrijd.
19 juni : de heer v.d. Wouw over Asclepiadaceae.
28 augustus : gezellige praatavond en plantenverkoop van de fa. Bos uit Schoorlдам.
Inlichtingen: Mevr. A. Hoekstra-Tuyn, Clusiusstraat 12, 1504 HH Zaandam.

Afdeling Leiden en Omstreken

- 23 mei : Op zaterdagavond gedenkt de afd. zijn 4-jarig bestaan. Het bedrijfsleven, dat met onze hobby direct of indirect te maken heeft, zal zorgen voor een bijdrage in de vorm van vele nuttige zaken. Een en ander t.b.v. een grote verloting en de te spelen bingo. Overigens zullen de consumpties deze avond gratis zijn.

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

Sortimentslijst wordt na storting van f 1,-
toegezonden. Girorekening 124223.

A. N. BULTHUIS EN CO.

's Zondags gesloten

3945 ZG Cothen-Groenewoudseweg 14 Postbus 12 - Tel. 03436-1267

BEURZEN EN TENTOONSTELLINGEN

Ruilbeurs Zwijndrecht

De Ruilbeurs te Zwijndrecht, georganiseerd door de afd. Dordrecht e.o. zal worden gehouden op **zaterdag 13 juni** van 10.00 uur tot 16.00 uur in de hal van **Garage van Yperen**, Koninginneweg 115 te **Zwijndrecht**. De ingang van de hal bevindt zich aan de zijkant van het gebouw. Garage van Yperen is op slechts enkele honderden meters van het station Zwijndrecht gelegen en er is ruim voldoende parkeergelegenheid. Op de invalswegen zullen wegwijzers worden geplaatst.

Er zal weer veel te zien zijn: een show van cactussen en vetplanten (vele in bloei), vele stands met deze planten, tillandsia's, benodigdheden voor onze hobby, boeken, enz.

Er wordt ruimschoots publiciteit gevoerd voor deze beurs, zodat er over gebrek aan belangstelling niet geklaagd hoeft te worden. Tafelhuur f 2,50 per meter. Toegang verder geheel gratis.

Zaterdag 13 juni naar Zwijndrecht!

Succulentenbeurs West-Brabant

De beurs georganiseerd door de afdeling West-Brabant wordt gehouden op zaterdag 22 augustus. De aanvang is om 14.00 uur en de plaats is de kantine van het Norbertus College, Lyceumlaan 10 te Roosendaal. Dit is drie minuten lopen van het station.

Succulentenbeurs van het Oosten

Op zaterdag 29 augustus houden wij weer de traditionale succulentenbeurs van het Oosten in de grote zaal van de Hanzehof "de Buitensociëteit", te Zutphen. Aanvang beurs 13.00 uur. Einde 17.00 uur.

Toegang vrij - grote verloting - toegang vrij - grote verloting - toegang vrij - grote verloting

CACTUSTENTOONSTELLING AFDELING EINDHOVEN

Zoals reeds eerder werd vermeld, organiseert de afdeling Eindhoven tijdens het komende Pinksterweekeinde een groots opgezette cactustentoonstelling in de voor dit doel zeer geschikte, ruime en lichte aula van de Gemeentelijke Technische School, aan de Sterrenlaan 165, te Veldhoven.

Naast een grote verzameling van veel bloeiende planten zal op deze tentoonstelling ook een inzending orchideeën aanwezig zijn van de leden van de Orchideeënvereniging Eindhoven.

Verder werken aan deze tentoonstelling mee: "Vivarium", aquarium- en terariumvereniging en ook de Zuid Nederlandse Bonsai-vereniging. Ongetwijfeld zal de inzending van beide laatstgenoemde verenigingen deze expositie een uitzonderlijk karakter geven.

Immers men kan door deze onderlinge samenwerking als bezoeker ook eens kennismaken van de vaak boeiende en verrassende bijzonderheden van andere hobby's.

De speciale Mammillaria verzameling volgens Schumann (Hunt) zal vooral voor de specialisten aantrekkelijk zijn.

Verder zullen nog enkele andere interessante zaken aanwezig zijn, waarvan we enkel maar de kweekwijze "op de vensterbank" willen noemen. Informatie zal tijdens de openingstijden op diverse manieren worden gegeven. Deze openingstijden zijn:

zaterdag 6 juni van 16.00 tot 21.00 uur.

Pinksterzondag 7 juni van 11.00 tot 21.00 uur.

Pinkstermaandag 8 juni van 11.00 tot 19.00 uur.

Al met al een tentoonstelling die voor elke bloemenliefhebber, maar zeker voor cactusvrienden van welke categorie dan ook, iets te bieden heeft.

UITTREKSEL UIT DE JAARVERSLAGEN VAN DE AFDELINGEN OVER 1980.

Van de volgende afdelingen werden jaarverslagen en diverse aanvullingen ontvangen. Het aantal leden per 1 januari 1981 is voor zover mogelijk aangegeven achter de naam van de afdeling.

Achterhoek (19), Amsterdam (86), Arnhem (41), Brabant-België (16), Delfzijl, Den Helder (51), Dordrecht (36), Eindhoven (78), Gorinchem-Den Bosch, Gouda en Omstreken, Groningen (47), Haarlem, Kennemerland (59), Leiden en Omstreken (63), Noord- en Midden Limburg (115), Nijmegen (51), Rotterdam (108), Rijn- en Delfland (116), Tilburg (59), Utrecht (50), Voorne, Putten en Rozenburg (32), West-Brabant (100), IJsselstreek (79), Zaanstreek (84 + 62 gezinsleden), Zeeland (78), Zwolle (51).

Gemiddeld werden weer 11 bijeenkomsten gehouden. De contributies lagen tussen f 7,50 (West Brabant) en f 20,-- (Zaanstreek).

Aktiviteiten. Intern hield men zich weer druk bezig met zaaiwedstrijden, het houden van voordrachten door eigen leden, verlotingen, het bespreken van een plant van de maand, gezamenlijke in- en verkoop van planten en materialen, werkgroepen ter bestudering van plantengroepen, behandeling van vragen over namen en behandeling van planten, zaai- en entdemonstraties, kwis-avonden, etc.

Verder hield men zich bezig met het organiseren van ruilbeurzen, tentoonstellingen en cactusmarkten.

Veel **excursies** werden georganiseerd. O.a. naar Bongaards, Bos, Hortus V.U. Amsterdam, v. Donkelaar, v. Doorn, Edelman, v. Geest, De Herdt, Hovens, I.V.T., Kalanchoëverzameling LH Wageningen (op de ochtend voor de jaarvergadering), Klijn, Vos en Willemssen.

Voordrachten werden o.a. gehouden door de heren Backhuys, Bercht, Beukelaers, Bongaards, v.d. Bos, ter Bruggen, Bulthuis, Buter, van Donkelaar, Goossens, de Groot, Grootsholten, De Haan, v.d. Hoeve, Hofstee, v. Keppel, Klijn, Königs, Lammersen, v. Leeuwen, Linzen, Maas, Mieras, Noltee, Piltz, Prestlé, Pullen, Rubingh, Ruysch, Slikkerveer, Uil, Veerman, Mevr. Verduin-de Bruyn, en de heren De Vries en v.d. Wouw.

In sommige afdelingen gonst het van de bedrijvigheid en heerst er klaarblijkelijk een hartelijke sfeer van samenwerking. In andere afdelingen zakte het enthousiasme wat af en doen enigen hun best de leden weer wat actief te maken.

Wij danken de afdelingssecretarissen voor het toezenden van de gegevens. Van de afdelingen Amersfoort, Fryslân, Gooi- en Eemland, Hoeksche Waard, Hoogeveen, N.O. Polder, West-Friesland en Zuid-Limburg hopen we volgend jaar ook een jaarverslag te ontvangen.

OPEN DEUR

Op 6 juni 1981 is onze Kaktuskwekerij van 9 uur tot 16 uur geopend.
Alle kaktusliefhebbers zijn van harte welkom!

A.Th. Willemsen

Lentsestraat 37,
Lent bij Nijmegen

SUCCULENTENTUIN

VAN DONKELAAR

Laantje 1 - Tel. 01835-1430

MEIAANBIEDING:

5 verschillende Stapeliae (geen St. variegata) voor f 17,50 thuis gestuurd.

Te bestellen op gironummer 150.98.30.

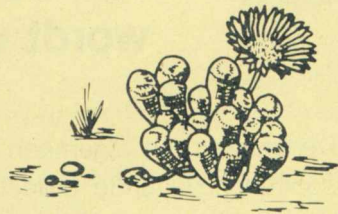
Zaadlijst gratis verkrijgbaar en plantenlijst na storting van f 3,50.

Lijst van afdelingssecretarissen per 1 april 1981.

Achterhoek	Mevr. J. Zwiebel-Bults, Merelstraat 44, 7102 AN Winterswijk, tel. 05430-12013.
Amersfoort	Mevr. M.W. Wisse, Stationslaan 99, 3844 GC Harderwijk, tel. 03410-12201.
Amsterdam	De heer F. Triep, 1e Oosterparkstraat 136 I, 1091 HH Amsterdam, tel. 020-655148.
Arnhem	Mevr. E. v. Die, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren, tel. 08388-3579.
Brabant-België	De heer J. Claesen, Eendekkerlaan 22, 1150 St. Pieters-Woluwe, tel. 770.13.22.
Delfzijl en Omstreken	De heer J.W. Oostland, A. Eppenstraat 9, 9902 HA Appingedam, tel. 05960-24314.
Dordrecht	De heer Chr. Popijus, Dubbeldamseweg 227, 3312 KA Dordrecht, tel. 078-141373.
Eindhoven	Mevr. J. v.d. Ven-v. Gerwen, St. Janstraat 51, 5507 NB Oerle, tel. 04905-1207.
Fryslân	De heer D. v. Wieren, de Foute 18, 9202 TS Drachten, tel. 05120-19697.
Gorinchem-Den Bosch	De heer M. Jamin, Lucas Gasselstraat 52, 5246 CG Rosmalen, tel. 073-421972.
Gooi- en Eemland	De heer J.A. v. Zandvoord, J. v. Campenlaan 5, 1222 KB Hilversum, tel. 035-856581.
Gouda en Omstreken	Mevr. C.J. v. Schieveeen-Schraa, Waterruit 60, 2804 PD Gouda, tel. 01820-11851.
Groningen	De heer J.G. Nieuwenhuis, Nic. Beetslaan 66, 9405 BG Assen, tel. 05920-55599.
Haarlem	De heer H.J. Bertram, Zomervaart 46, 2033 DA Haarlem.
Den Helder	Mevr. J. v.d. Schoor-Abbenes, Landmetersweg 41, 1785 HA Den Helder, tel. 02230-31815.
Hoeksche Waard	Mevr. A.M. Heemskerck-Verduijn, Gladiolenstraat 13, 3245 CD Sommelsdijk, tel. 01870-2256.
Hoogeveen	Mevr. T. Schaper, Kanaalweg 10, 9422 BA Smilde, tel. 05927-3933.

Kennemerland	Tijdelijk, de heer J.M. de Heer, Reinier Plettinghof 9, 1944 PK Beverwijk, tel. 02510-39044.
Leiden en Omstreken	De heer A.Th.J. v.d. Aart, Leliestraat 20, 2371 NC Roe-lofarendsveen, tel. 01713-3020.
Noord- en Midden-Limburg	De heer J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo, tel. 077-10502.
Noord-Oostpolder	De heer F.H. Strating, Vaartweg 26, 8311 AA Espel, tel. 05278-1495.
Nijmegen	De heer A. Rutten, Azurietstraat 34, 6534 ZG Nijmegen, tel. 080-555459.
Rotterdam	De heer J. Weijts, Tagoreplaats 25, 3069 PA Rotterdam, tel. 010-212449.
Rijn- en Delfland	De heer P. Schrama, Ocarinalaan 65, 2287 SC Rijswijk, tel. 070-933907.
Tilburg	De heer F. van Hest, Bellinistraat 243, 5049 CE Tilburg, tel. 013-551768.
Utrecht	De heer H.J. v. Dijk, Dr. Brevéestraat 61, 3981 CG Bun-nik.
Voorne, Putten en Rozenburg	De heer M.A. Wagemaker, Duindoornstraat 27, 3222 XD Hellevoetsluis, tel. 01883-12357.
West-Brabant	Mevr. B. Goos-Koevoets, O.L. Vrouwestraat 48, 4738 SW Zegge, tel. 01650-53230.
West-Friesland	Mevr. L. Dekker, S. Koopmanstraat 220, 1693 BM Wer-vershoof, tel. 02288-2379.
IJsselstreek	Mevr. G. Lucas-Hermesen, Europaring 58, 7641 DB Wier-den, tel. 05496-4128.
Zaanstreek	Mevr. A. Hoekstra-Tuyn, Clusiusstraat 12, Zaandam, tel. 075-350322.
Zeeland	Mevr. A. Riede-Ouwehand, Leliestraat 72, 4461 PH Goes, tel. 01100-15799.
Zuid-Limburg	De heer G.H. L'Ortije, Mesweg 13, 6336 VS Hulsberg.
Zwolle	Mevr. C. Bijsterbosch-Buitenkamp, Langeslag 32, 8181 GP Heerde, tel. 05782-2841.
Algemeen verspreide Leden	De heer G.M.J. v. Os, J. Israelslaan 40, 6813 JE Arnhem, tel. 085-450839.

VAN SPIJK
uw drukker

Cactussen
aloes
Coniferen
Tillandsias
Uitzonderlijke boeken
Succulenten
Bromelias
Over diverse onderwerpen
Exotica
Kamerplanten
Epifyten

NATUUR & BOEK Elandstraat 58
2513 GT Den Haag tel. 070 - 64 62 77

Kees en Martine Bos

andere succulenten
cactussen

Kanaalweg 16,
1749 CE SCHOORLDAM
(Warmenhuizen)
Tel.: 02269 - 2694

Liefhebbers
zijn de hele week welkom!

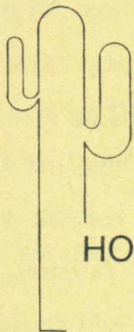
VRAAG EN AANBOD

Gevraagd: Cactussen of stekjes van de volgende soorten: Anacampseros rufescens, Astrophytum myriostigma, Cephalocereus senilis, Faucaria tigrina, Hoya bella, Oscularia deltooides, Pelecyphora asseliformis, Rebutia senilis en Gloxinia. Mevr. Emor, Wielingenstraat 15, 4301 XM Zierikzee.

Gevraagd: Stekjes of plantjes van de geslachten Rebutia en Aylostera. Kosten worden vergoed. J. Slagers, Akkerwinde 31, 7102 JK Culemborg. Tel.: 03450-7477.

Gevraagd: Tegen vergoeding stekken van winterharde succulenten o.a. sempervivums, opuntia's, echiveria's, agaves, e.d. Pierre Vorage, Caumerbeeklaan 19, Heerlen, 6417 BE. Tel.: 045-718124.

Te koop: Baco broeibak type GF 34. Compleet met klap- en schuiframen. Afm. 1,27 x 0,86 x 0,63 m. Normale prijs f 235,--. 1 Jaar gebruikt nu f 140,--. S.H. v.d. Born, Kruizemunthof 23, 1115 EA Duivendrecht. Tel.: 020-992075.

Spec. kwekerij voor hobbyisten en verzamelaars

Een plantenlijst wordt op Uw verzoek gratis toegestuurd

Wij ontvangen regelmatig nieuwe cultuurimporten voor de verkoop.

Geopend van maandag tot zaterdag van 9-18 uur.

HOVENS cactuskwekerij Markt 10, 5973 NR Lottum Lottum vindt U,
E3 richting Venlo afslag Venray - Grubbenvorst-Lottum
Telefoon 04763-1693

De Kwekerij van de Heer F.H.A. Jansen wordt uitverkocht.

De unieke, van algemeen voorkomende tot vele zeer zeldzame soorten bevattende collectie omvat meer dan 2000 variëteiten. Voor iedere verzamelaar kan dit de gelegenheid zijn tot uitbreiding of completering van zijn collectie.

*De kwekerij is geopend:
iedere zaterdag van 10.00 uur tot 17.00 uur
of na telefonische afspraak.*

Fa. F.H.A. JANSEN

Leyweg 19

Den Haag

Tel. 070-253483

NIEUWE LEDEN

Berg K. v.d., De Doppensmaat 53, 7462 LM Rijssen.
Camp Mevr. F. v.d., Bisschop Zwijssenstraat 49, 5038 VA Tilburg.
Passenier Mevr., Leenherenstraat 71, 5021 CG Tilburg.
Broekhoven André, Voortstraat 70, B 3550 Heusden, België.
Erkeland A.J.M., Muiderslotstraat 16, 5037 HK Tilburg.
Bosman Elly, Oudemansstraat 86, 1504 KP Zaandam.
Schosser Dr. P., Kaiserstrasse 90, D 4150 Krefeld, B.R.D.
Bartelson Peter, Tragel West 17, 4507 JD Schoondijke.
Reijenga W., Meerkoetstraat 24, 3334 SW Zwijndrecht.

KARLHEINZ UHLIG - KAKTEEN

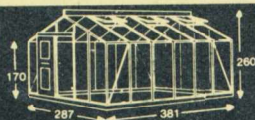
053 KERNEN i.R. (Rommelshausen)
W.-Duitsland LILIENSTR. 5

Aanvullende plantenlijst 1980-81

Gymnocalycium bicolor	10,- - 14,-
horridispinum	10,- - 20,-
uruguayense	8,- - 12,-
Melocactus depressus	17,- - 20,-
grisoleoviridis	15,- - 20,-
guitarti	15,- - 18,-
maxonii	35,-
neglectus	22,- - 36,-
neeryi	14,- - 35,-
oaxacensis	45,- - 55,-
salvadorensis	20,- - 22,-
Parodia camarguensis v. castanea	9,- - 15,-

Michem Christian, Veldstraat 42, B 9330 Dendermonde, België.
Netten Mevr. van E., Bechtede 25-17, 4463 CC Goes.
Hindarto Siana, JL Martadinata 27, Bandung, Indone-sia.
Donkelaar van Ruurd, Laantje 1A, 4251 EL Werkendam.
Hoeven v.d. Leo, Oude Campseweg 41, 3155 RH Maas-land.
Vandecaveije Luc, Tulpenstraat 10, B 8100 Torhout, België.
Roskam J.W., Boerenhoek 100, 3191 TD Hoogvliet.
Mallmann W., Mr. Beukenweg 43, 6281 BN Mechelen.
Damen B.M., Leeuwerikstraat 53, 5451 VC Mill.
Duifs, Clusiuslaan 318, 1504 HM Zaandam.
Korf J., Mozartstraat 100, 7391 XM Twello.
Graaf-Verboort Mevr. L. de, Tulpstraat 16, 5482 RD Schijndel.
Haarman H.W., Laarmanskamp 45, 7433 AS Schalkhaar.

ALUMINIUM EN GLAS MAKEN NOG GEEN TUINKAS!!

Waar het om draait is, dat ontwerp en constructie van de kas, een mikroklimaat creëren, waarin alle planten welig tieren. De **SOLUS** tuinkassen zijn geheel volgens beroepswekers-eisen gekonstrueerd. Er zijn 9 verschillende modellen; van 5 m² t/m 15 m².
De Hovenier stuurt U graag alle informatie. Schrijf een briefje of bel:

DE HOVENIER
POSTBUS 2186
5001 CD TILBURG
TEL.: 013-556478

de hovenier
thuis in de tuin

DER KAKTEENLADEN

hobbybenodigheden
boeken
zaden

Wij brengen

goede vakliteratuur over Cacteeën/Succulenten, Orchi-deeën, Bromelia's, Bonsai/Saikei, Waterplanten, Kassen/broeibakken, enz.

Wij leveren

winkelnieuwe boeken vanaf DM 50,- bestelwaarde porto en verpakking gratis (* zie onder)

Wij zenden

onze literatuurlijst met meer dan 80 titels op aanvraag gratis toe.

Wij kopen

tegen goede prijzen Cactustijdschriften en Cactusboeken uit binnen- en buitenland

Verzending naar het buitenland tegen vooruitbetaling na ontvangen rekening.

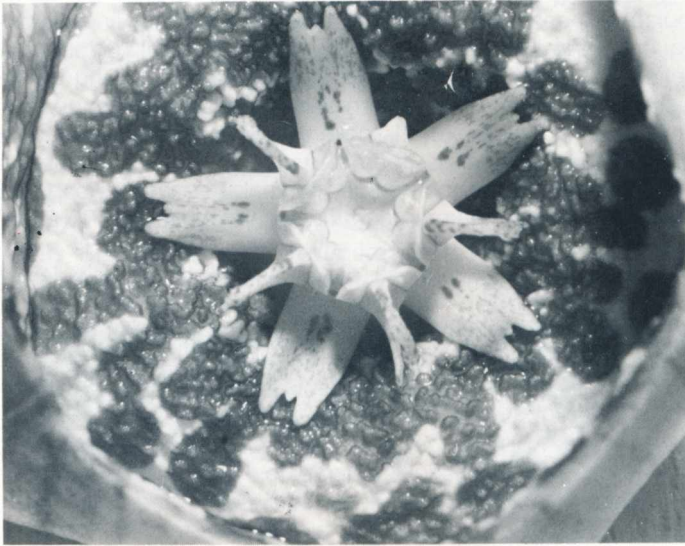
Jörg Köpper Lockfinke 7 D-5600 Wuppertal 1 W-Duitsland

Alle prijzen + verzendkosten; leveringen alleen op onze verzendcondities

*Disco
cactus*

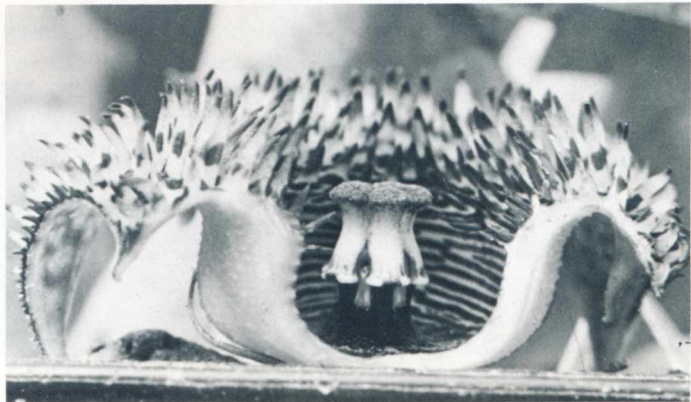
De corona
van
Orbea
variegata

Knop van
Orbea
variegata

Foto's van
de schrijver

Doorsnee
van een
bloem
van
Huernia
hystrix

makers-pincet en fijne naalden. Voor de belichting van het object is een gewone bureau-lamp voldoende.

De grotere pollinia worden met het horlogemakers-pincet opgepakt, de kleinere met een fijne naald. Men neemt de pollinia uit hun kassen. Daarna manoeuvreert men de top van de kam van één der pollinia voor de opening aan de onderkant der geleide-rails. Met een rustige beweging wordt nu het pollinium omhooggetrokken en verdwijnt de kam in de geleide-rails. In de meeste gevallen wordt het pollinium nu door de geleide-rails vastgehouden en zal de vleugel (caudicle) afbreken. Soms is het beter het paar intact te laten, omdat anders het pollinium weer uit de geleide-rails zou schieten. Na deze handelingen merkt de schrijver de bloemen door een plakbandje met gegevens om de bloemsteel aan te brengen. Verstandig is om de bloem voor het opengaan en na de bestuiving af te dekken met een nylon-kous tegen vliegen.

Vanuit de kam kunnen nu de pollenbuizen gaan groeien en via de stempel in de vruchtbeginselen binnendringen. (Bayer, 1978). Heeft bestuiving niet plaatsgevonden, dan zullen zowel de bloem als de bloemsteel vrij snel verdrogen (één à twee weken). Bloemstelen, die niet meteen verdrogen, kunnen na maanden toch nog de geest geven. Heeft er echter bestuiving plaats gevonden, dan zal de bloemsteel getooid worden met de bekende peulen. In een heel enkel geval willen de peulen wel eens in hetzelfde jaar waarin de bestuiving plaatsvond gaan groeien en - nog minder vaak - zelfs rijpen. Meestal vertoont de bloemsteel geen teken van leven gedurende het seizoen van bestuiving en de daaropvolgende rustperiode. In het groeiseizoen van het daarop volgende jaar, beginnen de peulen te groeien. Ze groeien vrij snel en bereiken lengten van 15 cm of meer. Na rijping barsten ze overlans open en verschijnen de met pappus (witte haren) getooidde zaden. Op dat moment is het zaak het zaad te oogsten; want anders zal het zich in de kortste keren door de kas verspreiden (100 à 200 zaden van zo'n stel peulen is geen uitzondering!). Onderzoek naar de houdbaarheid van het zaad is nog niet verricht, men spreekt van enkele jaren. De hierboven beschreven methode van kunstmatige bestuiving staat pas in de kinderschoenen en er is nog veel onderzoek voor de perfectionering ervan nodig. Voor een aantal soorten is zelf-steriliteit (d.w.z. géén vruchtzetting na bestuiving met eigen pollinia) niet uitgesloten. Hier zou men kruisbestuiving moeten toepassen. Dit wordt bemoeilijkt omdat het vaak moeilijk is verschillende klonen te verkrijgen. In onze regio is gelijktijdige bloei van twee klonen ook niet zo gewoon als op de vindplaatsen. Ongebreideld hybridiseren van de soorten is niet verstandig; van de Europese tuinen uit is al een aardige hoeveelheid hybride materiaal ontstaan. Dit materiaal is niet te determineren en vaak zelfs steriel.

Het hybridiseren zal echter in een bepaald aantal gevallen noodzakelijk zijn. Zeker wanneer men de herkomst van - verondersteld - hybridemateriaal (o.a. *Luckhoffia beukmanii*) wil achterhalen. Het uit hybridisatie onstane zaad zal men echter onder goede controle moeten uitzaaïen en waken voor vermeerdering ervan. Uit het vrijelijk verspreiden van hybridemateriaal - meestal zonder nadere gegevens - zal een complete warwinkel kunnen ontstaan. De benodigde ruimte is vaak echter een probleem: de meeste verzamelaars kampen nu al met ruimtegebrek.

Desalniettemin bieden de *Stapeliae* en hun bestuiving een interessant gebied van onderzoek. Voor eventuele nadere informatie kunt u zich wenden tot de schrijver.

Literatuur:

- Bayer, M.B.: "Pollination in Asclepiads", Veld & Flora, 64: 21-23 (1978).
"Pollination and hybridisation in Stapeliads", Asclepiadaceae, 13: 4-6 (1978).
"a note on the route of the pollen in *Orbea variegata*", Asclepiadaceae, 13: 7-8 (1978).
Manders, W.: "Pollination of Asclepiads - a preliminary report", Asclepiadaceae, 18: 36-37 (1979).
"Pollination of Stapeliads", Asclepiadaceae, 20, 32-36 (1980).
Reese, G.: "The structure of the highly specialized carrionflowers of Stapeliads", Cact. & Succ. Journal U.S., 45: 18-29 (1973).
Vogel, S.: "Die Bestäubung der Kesseltoten-Blüten von *Ceropegia*", Beiträge zur Biologie der Pflanzen Bd 36/2 - 159 - 237 (1960).

Amer 116, 5751 SW Deurne

Echinocereus maritimus (Jones) K. Sch.

W. STERK

Zodevormende plant. Van onderuit sterk vertakkend. Pollen tot 30 cm hoog en 60-90 cm middellijn; soms tot 200 stengels bij elkaar. Ieder kort cilindrisch tot min of meer bolvormig, 5-16 cm lang; 8-10 ribben; 1 tot 1,2 cm uit elkaar, $\pm$ 10 randdoorns, 4 middendoorns, deze stevig en kantig, 2,5 - 3,5 cm lang. Bloemen 3-4 cm lang incl. ovarium; dicht bij de top van de plant. Bloemblaadjes geel, aan de top min of meer afgerond. Ovarium niet erg bedoord. Vrucht niet beschreven.

Vindplaats: Ensenada, Neder-Californië. Deze plaats ligt aan de kust niet ver van de grens op $\pm$ 32 ° N.Br. Dit schrijf ik erbij omdat hieruit blijkt dat deze soort in een warme omgeving met zeelucht thuishoort. *Cereus glomeratus* Engelman en *Echinocereus orcuttii*, beide zonder geldige beschrijving, worden als synoniem vermeld evenals *Cereus (Echinocereus) flaviflorus*.

Foto W. Sterk

Hoewel de plant reeds in 1883 beschreven is, en later nog vele malen is teruggevonden, is het in verzamelingen geen algemeen voorkomende plant. In ons klimaat, in kasjes, is het geen makkelijk te kweken plant. Het is zeker mogelijk deze soort op eigen wortel te kweken.

We moeten dan wel zorgen voor een warme standplaats in de winter. Het beste is de plant op een goede entstam te houden. Het stekken en eventueel enten kan bij deze en andere uit Neder-Californië afkomstige soorten het beste in mei of juni gebeuren. Ze hebben dan nog enkele maanden de tijd om aan te groeien.

Na een paar jaar bloeien ze regelmatig met mooie okergele bloemen, die eigenlijk met geen enkele andere *Echinocereus*-bloem te vergelijken zijn. Helaas heb ik de zaden nooit gezien en ik ken ook geen beschrijvingen daarvan. Helaas is mijn plant deze winter dood gegaan, zodat het wel weer even zal duren voor ik zelf zaad van deze soort kan kweken.

Over de verwantschap is dan ook niets te zeggen. In 1949 werd door Dawson een geelbloeiende soort beschreven als *Echinocereus hancockii* Daws. De auteur meent dat dit een polyploïde vorm van *E. maritimus* kan zijn. Waarop dit berust weet ik niet. Mogelijk kan dit wel vastgesteld worden, daar zaad van deze soort nog wel eens wordt aangeboden. Tot nu toe ken ik deze plant niet.

Wevestraat 89, 5708 AE Helmond

Mesembryanthemaceae (XXIII)

FR. NOLTEE en A. DE GRAAF

24 CARRUANTHUS (carru = karoo en anthos = bloem)

In de grote groep der Mesems komen nogal wat geslachten voor die uiterlijk veel op elkaar gelijken doch die - botanisch gezien - toch tamelijk sterk van elkaar afwijken.

De planten van *Carruanthus* lijken veel op die uit het geslacht *Faucaria*. *Carruanthus* wordt echter gerekend tot de *Ruschia*-achtigen en *Faucaria* tot de *Faucaria*-achtigen (tezamen met *Orthopterum*).

Het geslacht *Carruanthus* kent slechts 2 vertegenwoordigers n.l. *C. peersii*, die vroeger in het aparte geslacht *Tischleria* was ingedeeld en *C. ringens*, beter bekend als *C. canimus*. Beide soorten gelijken zeer sterk op elkaar. Tijdens de bloei is het verschil echter duidelijk waarneembaar. *C. peersii* heeft namelijk korte bloemsteeltjes; de bloemen komen nauwelijks boven de bladeren uit. *C. ringens* daarentegen heeft bloemstelen van ca. 8 cm lengte. De bloemen steken er boven het plantje uit.

Beide soorten zijn, bij goede cultuur, korte gedrongen, zodevormende planten met korte stammetjes die zich op latere leeftijd vertakken.

De zeer vlezige bladeren bezitten aan de randen bij de punt enkele tandjes. De bladeren zijn aan de basis tamelijk smal en lopen naar de punt breder uit om dan vrij abrupt in een driehoekige punt te eindigen. Aan de onderzijde zijn de bladeren voorzien van een duidelijk naar voren uitstekende kin. De bladeren kunnen bij zonnige cultuur tot grijsgroen verkleuren. De bloemen zijn bij beide soorten geel met vooral aan de punten van de bloemblaadjes een roze-rode verkleuring.

Evenals alle ultrasucculente Mesems verlangen de planten veel zon en lucht alsmede een goed doorlatend, zand en klei bevattend grondmengsel. Herkomst: het zuidelijke deel van de Kaapprovincie.

25 CARYOTOPHORA (van het Grieks karyotos
— noot en phorein = dragend)

Geslacht met slechts 1 soort (*C. skiatophyloides*) die in uiterlijk enigszins overeenkomt met de éénjarige planten uit de geslachten *Apatesia* en *Carpantha* en met de tweejarige of overblijvende uit *Skiatophytum*. *Caryotophora* is evenals de er op gelijkende geslachten nauwelijks in cultuur en voor ons van weinig belang. Het bijzondere aan deze plant - in botanisch opzicht - is de vrucht. Deze lijkt namelijk op een noot. Afkomstig van het zuiden van de Kaapprovincie, bij Brandfontein.

(wordt vervolgd).

Essenburg 77,
3328 CD Dordrecht

Finlandplein 5,
3244 AE Nieuwe Tonge

Een zaadmorfologische studie van de cephaliumdragende Cereussen uit Brazilië (Slot)

FRED BRANDT

Het is volkomen onmogelijk aan te nemen dat het geslacht *Buiningia* bij *Coleocephalocereus* wordt ondergebracht en daarom moet Ritter's combinatio nova in deze zin verworpen worden. De hele combinatio nova berust op de principiële onkunde van Ritter om zaadmorfologische bewijzen te bewerken en deze wetenschappelijk juist te interpreteren.

Uit dit geheel volgen nu de volgende combinationes novae:

Genus *Coleocephalocereus* Backbg. in "Blätter für Kakteenforschung 1938 (6), 22."

Syn. Genus *Cipocereus* Ritt. in "Kakteen in Südamerika 1979, blz. 54" Band 1
***Coleocephalocereus pleurocarpus* (Ritt.) Brandt comb. nov.**

Syn. *Cipocereus pleurocarpus* Ritt. in "Kakteen in Südamerika" 1979, blz. 54/55
***Coleocephalocereus minensis* (Werd.) Brandt comb. nov.**

Syn. *Cereus minensis* Werd. in "Brasilien und seine Säulenkakteen" 1933, blz. 93.

Pilocereus minensis (Werd.) Backbg. 1935

Pilosocereus minensis (Werd.) Byl. et Rowl. in "The Cactus und Succulent Journal of Great-Britain" 1957, blz. 66/67

Cipocereus minensis (Werd.) Ritt. in "Kakteen in Südamerika" 1979
blz. 57

Buiningia brevicylindrica Buin. in Krainz' "Die Kakteen" CIV, 1. VI. 1971
Syn. Coleocephalocereus brevicylindrica (Buin.) Ritt. in "Kakteen in Südamerika"
1979, blz. 122

Buiningia aurea (Ritt.) Buxbaum in Krainz' "Die Kakteen" CIV, 1. VI. 1971
Syn. Coleocephalocereus aureus Ritt. in "Kakteen und andere Sukkulente"
1968, blz. 158/160

Buiningia purpurea Buin. et Bred. in "Kakteen und andere Sukkulente" 1973,
blz. 121

Syn. Coleocephalocereus purpureus (Buin. et Bred.) Ritt. in "Kakteen in
Südamerika" 1979, blz. 128

Nadat bijna 10 jaar lang het verschijnen van Ritter's Cactusboek met regelmatige tussenpozen was aangekondigd, mocht verwacht worden, dat het eindresultaat in elk geval op wetenschappelijk gebied weinig te wensen zou overlaten. Inderdaad bevat het boek een schat aan informatie, waarbij het geen verwondering mag wekken dat de schrijver hier en daar een steekje laat vallen. Wat echter de waarde van het boek in grote mate benadeelt en ook het wetenschappelijk gehalte doet verwateren is het feit, dat Ritter te pas en te onpas van leer trekt tegen personen die toch bewezen hebben dat zij op het gebied van wetenschappelijk onderzoek van cactussen hun sporen hebben verdiend. Als een rode draad kan men door heel het eerste deel zijn polemieken, want dit is geen kritiek meer, tegen prof. Buxbaum volgen. Daarbij wordt hier en daar ook op hatelijke wijze uitgehaald naar Backeberg en Buining.

De daarbij gebruikte argumenten zijn vaak alles behalve zakelijk, waardoor de wetenschappelijke waarde van zijn werk door hemzelf aanzienlijk verminderd wordt. Zo heeft Ritter voor het verwerpen van het door prof. Buxbaum beschreven geslacht *Buiningia* niet minder dan 3 bladzijden nodig die de door hem gebruikte hatelijke polemieken zeer duidelijk laten zien. Met dit alles echter verliest zijn exact constateren zozeer aan duidelijkheid en helderheid, dat op het eind slechts een troebele poel zonder enige bewijskracht overblijft.

Ook de heer Ritter moet er rekening mee houden, dat polemieken totaal niets met korrekte wetenschap te maken heeft!

Im Samtfelde 57, D 4790 Paderborn, BRD

Vertaling: Sjeff Theunissen

Opmerking van de vertaler:

Eén van de kritische geluiden, naast bovenstaand, op het werk van Ritter is, dat zijn beschrijvingen in feite in de zestiger jaren zijn blijven steken. Het mag algemeen bekend zijn, dat de beschrijvingen van wijlen de heer Buining in brede kring als modelbeschrijvingen gelden, waarin ruime aandacht werd besteed aan alle onderdelen van de plant. Dit alles werd dan geïllustreerd door middel van (zo mogelijk) kleuropnamen en gedetailleerde tekening van areool, bloem en zaad.

Eigenlijk zou verwacht mogen worden dat elke, zichzelf serieus nemende auteur dit voorbeeld zou volgen. Hier is Ritter zeer duidelijk in gebreke gebleven, omdat hij géén tekeningen en vaak slechte foto's levert. Terecht maakt Brandt van dit tekort gebruik om Ritter op zakelijke gronden aan te vallen, waarbij hij bovendien nog voor de ontbrekende vergelijkende tekeningen zorgt. Toch wil ik niet de indruk wekken dat het verhaal van Brandt waterdicht is.

In zijn boek merkt Ritter op, dat zaden ook niet alles oplossen. Er zijn zelfs dubbeigangers bij verschillende geslachten. Zonder twijfel moet erkend worden, dat Ritter over een ongeëvenaarde veldervaring beschikt en ook zeker vanuit dat standpunt geschreven heeft. Hij maakt daarbij echter m.i. de fout, dat hij het werk van de theoreticus onderschat en zich daarbij schuldig maakt aan de door hem zo vaak vervloekte "Rechthaberei". Anderzijds is het meer dan waarschijnlijk, dat ook Brandt zich aan ditzelfde euvel schuldig maakt door teveel waarde te hechten aan het uiterlijk van de zaadkorrel. Met betrekking tot hetzelfde onderdeel zien we dus enerzijds onder- en anderzijds overschatting. Opnieuw vind ik hierin een aanwijzing voor de juistheid van mijn opvatting, dat ELKE nieuwbeschrijving in feite door minstens 3 personen (die eventueel onderling kunnen wisselen) gemaakt moet worden: een wetenschapsman (theoreticus), een veldonderzoeker (practicus) en een gespecialiseerd verzamelaar. Weliswaar is dit een idealistisch beeld, maar vermoedelijk zit er niet veel anders op indien wij tenminste waarde hechten aan het oordeel van wetenschappers.

Momenteel is het zo, dat in elk geval de Europese botanici zich niet met cactussen inlaten (kijk er de literatuur maar op na!) omdat de liefhebbers (amateurs!!) er zo'n puinhoop van hebben gemaakt. Dit wordt dan weer uitgelokt doordat de liefhebber vaak terecht kan beweren, dat de botanici niets van cactussen weten of er zich niet voor interesseren. Zo zijn we in een kring terecht gekomen, waaruit alleen ontsnappen mogelijk is, indien we naar elkaar wensen te luisteren. Op de eerste plaats zullen dan de liefhebbers moeten luisteren naar datgene, wat botanici ons te vertellen hebben. Dit kan dan misschien wel eens een beetje pijn doen, omdat er dan mogelijk minder geslachten en soorten overblijven, maar dat mag geen reden zijn om in het vroegere straatje terug te keren, waarin iedereen op zijn eigen gelijk blijft staan.

Anderzijds zullen ook de botanici oog moeten hebben voor het feit, dat er talloze serieuze liefhebbers zijn, die, hoewel leek, toch wel het een en ander over hun planten kunnen vertellen. Wetenschap immers is geen statisch gegeven, zij leeft en ontwikkelt en de ware wetenschapper heeft oog en oor voor alles wat zijn vakgebied betreft, door wie dit ook getoond of gezegd wordt. We zullen moeten leren om beter naar elkaar te luisteren. Dan zullen we vanzelf waarschijnlijk zover komen, dat we niet meer direct een oplossing verwachten voor iets dat ons bezig houdt en verwondert. Het is immers juist de verwondering van de mens over zaken die hij niet kon verklaren, waaruit de wetenschap is ontstaan.

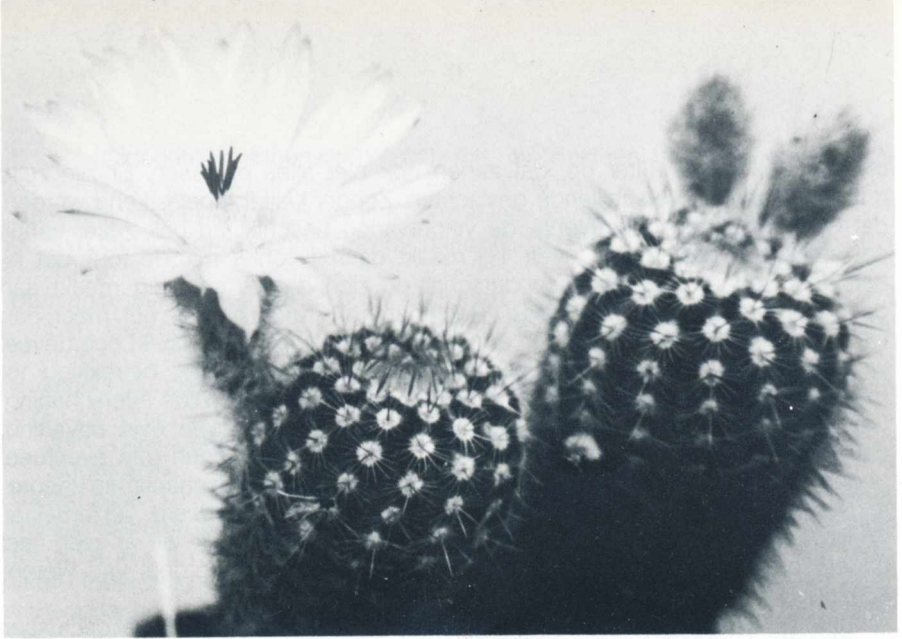
Vanuit dat licht gezien is het ook helemaal niet zo belangrijk of nu Ritter dan wel Brandt gelijk heeft. Wel is het de moeite waard om eens stil te staan bij beider meningen. Wellicht dat de toekomst ons meer zekerheid zal verschaffen. Jammer is, dat waarschijnlijk niet verwacht mag worden dat Ritter zich nogmaals over deze materie zal uitspreken. Vragen mijnerzijds over een ander gegeven leverden als antwoord op: "Ik heb het mijne ervan gezegd, laat de toekomst zich daar maar over uitspreken. Mijn taak is volbracht!"

Sjef Theunissen

Op zoek naar cactussen in Rio Grande Do Sul (3)

K.H. PRESTLÉ

Wij zijn nog druk bezig met het veldwerk, wanneer de eerste dikke druppels alweer vallen. Snel moeten wij de berg verlaten, want wanneer het hier in de bergen regent, is het meteen een complete wolkbreuk. Na het verorberen van

Notocactus tenuicylindricus var. *major*

Foto van de schrijver

een "Chuhasco", dat bestaat uit verschillende soorten gegrild vlees, begeven wij ons op weg naar een Fazienda, die meer oostelijk van Livramento ligt. Het gebied van deze Fazienda houd ik voor een vindplaats van *Frailea perumbilicata* (FR 1385). Deze *Frailea* is ongeveer daar door L. Horst gevonden en door Ritter beschreven, maar in onze verzamelingen al lang niet meer aanwezig. Omdat het terrein van deze Fazienda buitengewoon groot is, rijden wij met de wagen door het gebied. Behalve de hier veelvuldig voorkomende *Frailea pumila* var. vinden wij tot onze grote verrassing *Frailea perbella* var. (PR 138) en *Frailea spec. nov.* (PR 136), die bij vergelijking met een foto uit Ritters boek "Kakteen in Südamerika", band 1, werkelijk de al lang verdwenen *Frailea perumbilicata* blijkt te zijn.

Ook de door Buining vermelde *Frailea deminuta* kunnen wij verzamelen en plotseling staan wij in een terreinplooi tegenover *Notocactus buiningii* var. *brunispinus* (PR 233), die wij hier, 60 km van de oorspronkelijke vindplaats, niet verwacht hadden. Maar een volgende vondst, *Notocactus buiningii* var. *alamoensis* nom. prov. (PR 235), bewijst al snel, dat het tot nu toe bekende areaal van *Notocactus buiningii* slechts een deel van het verspreidingsgebied van de soort is.

De volgende dag komen wij terecht in een streek, die bijna aan de grens met Uruguay ligt; nu en dan zien wij de witte grensstenen. Omdat wij vanwege de slechte weg niet verder kunnen met de wagen, besluiten wij te voet verder te gaan. Ik bereik een hoog, rotsachtig plateau, dat met dicht struikgewas begroeid is en sta plotseling voor een *Notocactus* met plat tegen het lichaam aanliggende dorens en halfhoge ribben, die ik ondanks zijn totaal andere uiterlijk tot *Notocactus buiningii* reken. Ik geef deze nieuwe vondst de naam *Notocactus buiningii* var. *pulchellus* nom. prov. (PR 234). Terwijl ik, overgelukkig, mij terughast naar ons verzamelpunt, zie ik al van verre, dat ook mijn vrienden met cactussen beladen zijn. Zij hebben aan de andere kant *Notocactus buiningii* (typeplant), *Notocactus pseudoherteri* en *Wigginsia sellowii* var. *macrocantha* gevonden.

De Sierra de Cavera, een groot weidegebied ten noorden van Livramento, heeft een oppervlakte van 30 x 30 km. Ons doel is de Fazienda van een

vriend, die aan de zuidzijde van Cavera ligt. Dit heuvelachtige weidegebied kent nauwelijks wegen en is slechts via een toegangsweg vanuit het noorden te bereiken. Echt rotsachtige bergen zijn er niet in deze Sierra de Cavera. Het is een heuvelachtig, met gras begroeid terrein. Toch konden wij al vrij snel vaststellen, dat er ooit een bijzonder rijke cactusflora bestaan moet hebben. Tenminste, op steenachtige stukken grond en op vlakke rotsen, die slechts enkele cm boven het maaiveld uitsteken, groeien nog steeds *Frailea pumila* var., *Frailea asteroides*, *Notocactus mueller-melchersii* (PR 230), *Notocactus mueller-melchersii* var. *gracilispinus* (PR 231) en, op sommige lavabrokken, *Wigginsia sellowii* var. *macrocantha*.

De hier groeiende *Notocactus mueller-melchersii* staat in rotsrichels, waarin slechts weinig humus aanwezig is, en hetzelfde geldt ook voor de var. *gracilispinus*. Volgens mij is dit gebied de vindplaats van *Notocactus mueller-melchersii* var. *gracilispinus*, genoemd in de originele beschrijving van de soort, daar het hier gaat om de oude, witbedoornde vorm met vlakronde ribben, die in Uruguay niet te vinden is.

Daar dit gebied sterk beweid wordt vindt men de cactussen alleen op minder toegankelijke plekken. Bij een kleine waterval ontdekken wij opnieuw een zeer fraaie populatie van *Wigginsia sellowii* var. *macrocantha*. Deze planten, die direct aan het water groeien, worden zeer groot en zien er sappig uit. Sommige exemplaren zijn meer dan 25 cm ø en net zo hoog. Terwijl ik bezig was deze relatief zeldzame *Wigginsia*-variëteit te bestuderen, werd ik plotseling aangevallen door een zwerm wilde, Braziliaanse zwarte bijen en 12 maal gestoken. De bijen - eigenlijk is het meer een wespensoort - nestelen gaarne in vulkanisch gesteente, meestal in de buurt van water en liefst onder bescherming van deze zwaarbedoornde *Wigginsia*'s. In tegenstelling tot onze bijen vallen deze zwarte duivels zoals wespen in zwermen aan en steken meteen. Ondanks deze waarschuwing werden mijn beide begeleiders in de volgende dagen ook aangevallen en gestoken. Het verrassingseffect is eenvoudig te groot om er op te reageren. Helaas vinden wij in dit gebied van de Sierra de Cavera niet de *Frailea caveraensis* nom. prov. HU 298, die waarschijnlijk in het noordelijk deel van de Cavera te vinden is.

Wij verlaten de Sierra de Cavera na enige dagen weer en rijden verder in de richting Quarai. Bij Paso da Guarda vinden wij nogmaals *Frailea perbella* en *Notocactus tenuicylindricus*, maar daarna komen wij weer in een sterk gecultiveerd landbouwgebied. Vlak voor Alegrete stoten wij op een zandsteenformatie, waar ik eigenlijk geen cactussen verwachtte, op een helgele *Frailea* (PR 169), die ik voor *Frailea aureispina* (FR 1391) houd. De verdere weg naar Alegrete is verschrikkelijk slecht, steenachtig en stoffig, zodat wij dolblij zijn, wanneer wij 's avonds heelhuids in Alegrete aankomen. De overnachting in Alegrete is niet, wat wij er ons van voorstellen, maar wij bemachtigen een kamer met drie bedden en kunnen uitslapen. De volgende morgen gaan wij verder naar Francisco de Assis, waar wij o.a. *Frailea spec. nov.* (PR 165) vinden. In de verte zien wij, voor het eerst sinds lange tijd, weer bergen, waarvan de top afgeplat is, zgn. tafelbergen, zoals ik ze ooit in Uruguay aangetroffen heb.

Espostoa (lanata) mocupensis

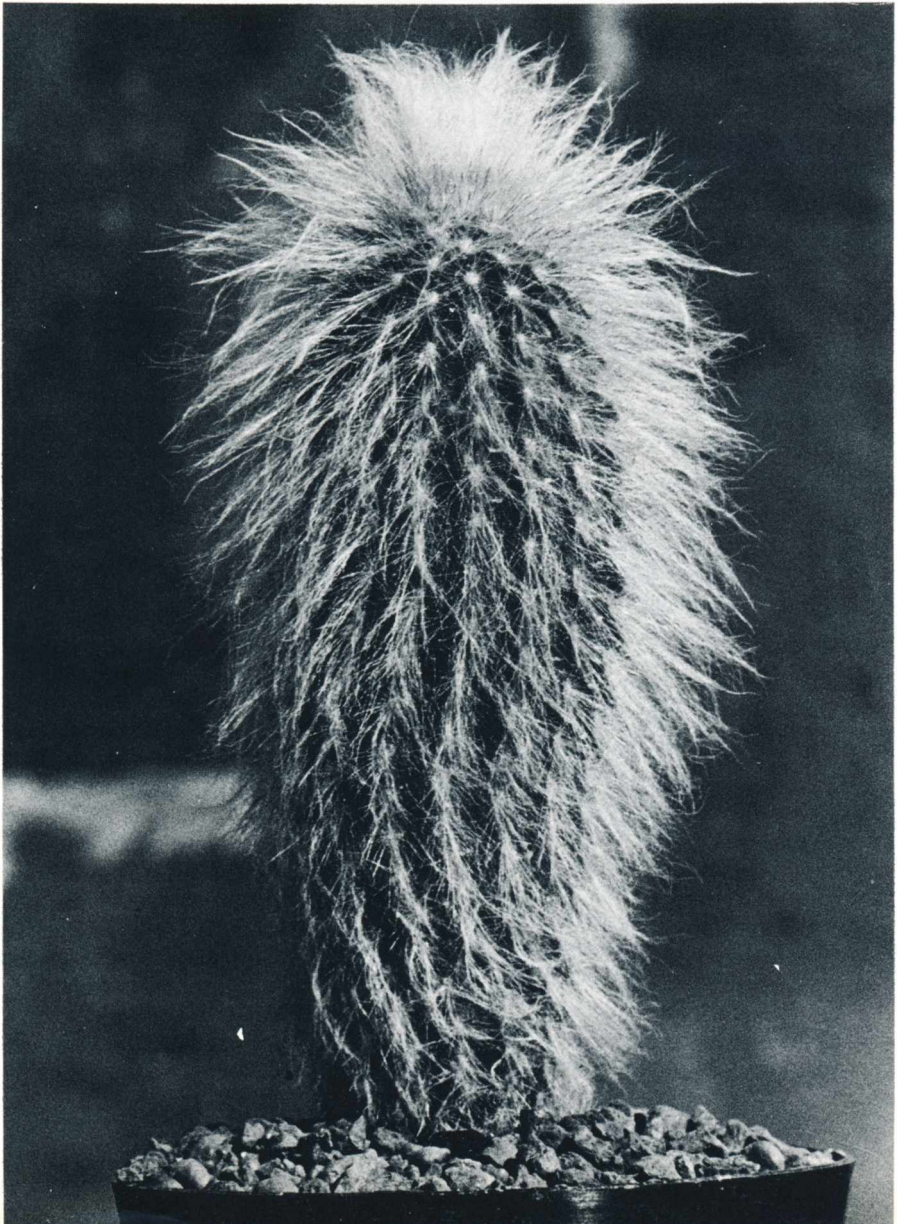
R. van den BERG

Tot groot genoegen van veel liefhebbers zijn er in de Succulenta-zaadlijst ieder jaar een flink aantal aanbiedingen van Espostoa-soorten en variëteiten opgenomen.

Voor de beginnende liefhebber zijn deze planten uitstekend geschikt om zelf te zaaien. Kleine zaailingen van een halve centimeter hoog, zijn al omgeven door witte haren; de planten vormen een aanwinst voor de verzameling.

Wel is het zaak de planten zoveel mogelijk van onder water te geven en ze niet over de kop te gieten of te nat te nevelen. Anders gaan de witte haren als het ware plakken en is de schoonheid snel verdwenen.

Foto van de schrijver

Ook stof maakt de planten minder mooi. Daarom is het eigenlijk beter de planten in een kamerkasje of kas te kweken dan in de vensterbank. De planten dienen droog en koud te overwinteren.

Volgens Lamb is de afgebeelde plant een vorm van *E. lanata* die daarvan afwijkt, doordat de dorens meer roodbruin zijn tegen geelbruin bij *lanata*. Hoe dat ook zij, ik vind het prachtige planten die ik iedereen kan aanbevelen.

Eperweg 132, Nunspeet

Lezers schrijven

W.A. VAN KLEEF

Naar aanleiding van het artikel "Succulenta in 1980, van de heer H. Rubingh, met name over de verkoop in Amerika in Supermarkets van cactussen, versierd met roosjes e.d., wil ik u ook mijn ervaring over iets dergelijks meedelen. Ik kocht n.l. bij een bloemist in Brunssum een *Euphorbia* (*triangularis*?), die prachtige bloemen en knoppen had. Wat was het geval? Deze bloemen bleken z.g. immortellen of droogbloemen te zijn, keurig erop gelijmd.

Foto van
de schrijver

Volgens de bloemist import uit Italië. Natuurlijk had ik beter moeten weten, daar *Euphorbia* toch nooit zo bloeit, maar meestal met onaanzienlijke bloempjes. Wel heeft deze plant menigeen om de tuin geleid, toen hij in de vensterbank stond. Toch heb ik geen spijt van deze aankoop.

Trompstr. 17, 6414 SB Heerlen

Tijdeschriften

Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde, I/1980.

M. Fiedler behandelt de reeks *Longiflorae* Hunt, waarmede dus de zgn. "langbloemigen" uit het geslacht *Mammillaria* bedoeld worden.

K. Beisel doet in zijn Mexicaans reisverhaal uit de doeken hoe hij met zijn reisgenoten *Mammillaria bonavittii* herontdekte, waarvan aangenomen was dat deze soort inmiddels tot de uitgestorvenen behoorde.

P. Ressel wijdt aandacht aan *Mammillaria coahuilensis*.

Een vertaald artikel (deel 1) van de hand van J. Chalet handelt over de cactusalkaloïden, een sterk wetenschappelijk artikel, mede goed voorzien van vele chemische structuurformules.

R. Pillar behandelt *Mammillaria species ex Zaragoza*.

Verschillende leden schrijven over hun overwinteringservaringen in de vaste rubriek discussies en bijdragen.

Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde, II/1980.

M. Fiedler is in deze uitgave toe aan deel 2 over de Mammillariareeks *Longiflora* Hunt, waarin *Mamm. napina*, *Mamm. deherdtiana* en *Mamm. dodsonii* uitvoerig besproken worden.

Een uit het Engels vertaald artikel van de hand van Dale B. Morrical gaat over het complex *Mamm. wrightii* - *wilcoxii* - *viridiflora*.

Het uit het Frans vertaalde artikel van J.M. Chalet behandelt in het 2e deel ervan de scheikunde van cactusalkaloïden.

K.H. Müller geeft zijn gedachten en meningen weer over de natuurbescherming. Over *Mamm. zahniiana* en *Mamm. winteriae* wordt door W. Feiler breedvoerig geschreven.

H. Dahm geeft een uiteenzetting over zijn liefhebberij met betrekking tot het kweken van *Mammillaria*'s.

R. Pillar, tenslotte, bespreekt *Mamm. species ex Mitla Rep. 756a*.

TIJDSCHRIFTEN

Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde, III, 1980.

De reeks *Longiflorae* volgens indeling Hunt wordt in dit derde deel verder door M. Fiedler behandeld.

Dale B. Morrical heeft het over de vindplaats van *Mammillaria morricalli*.

J.M. Chalet vervolgt in deel 3 zijn wetenschappelijk artikel over alkaloiden, die in bepaalde cactussoorten plegen voort te komen.

H. Dahm geeft een nauwkeurig verslag van zijn zaaierveringen met diverse soorten *Mammillaria*'s.

R. Pillar behandelt *Mammillaria species San Felipe Rep. 636*, een soort waarvan de schrijver vindt dat deze sterk aan *M. kunzeana* doet denken. Hij vermoedt dat deze soort binnenkort door Reppenhausen onder de nieuwe naam *Mamm. felipensis* beschreven zal worden.

Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

INHOUD:

Bij de 5e sterfdag van A.F.H. Buining - E. Zavadil	102
De <i>Crassula</i> 's van onze collecties 19 - B.K. Boom †	103
Wat denkt U van ... (13) <i>Mammillaria baumii</i> - Th. Neutelings	107
In Memoriam F.H.A. Jansen - A.N. Bulthuis	110
De bestuiving der <i>Asclepiadaceae</i> , in het bijzonder der <i>Stapeliae</i> (slot) - W. Manders	111
<i>Echinocereus maritimus</i> - W. Sterk	115
<i>Mesembryanthemaceae</i> (XXIII) - Fr. Noltee en A. de Graaf	116
Een zaadmorfologische studie van de cephaliumdragende <i>Cereussen</i> uit Brazilië (slot)	117
Op zoek naar cactussen in Rio Grande do Sul - K.H. Prestlé	119
<i>Epostoa</i> (<i>lanata</i>) <i>mocupensis</i> - R. v.d. Berg	122
Lezers schrijven - W.A. van Kleef	123
Tijdschriften - Th. Neutelings	124